

ADQUISICIÓ DEL LLENGUATGE

▪ DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA

6 ECTS

1er curs / 2n semestre / obligatòria

Alfonso Igualeda

aigualeda@uoc.edu

Doctor en Ciències del llenguatge. Diplomant en logopèdia. Màster en lingüística. Especialització en adquisició del llenguatge, integració gest-parla.

▪ DESCRIPCIÓ

L'estudi del desenvolupament del llenguatge i la comunicació se centra en conèixer el desenvolupament de les seves fites evolutives del llenguatge (fonologia, morfosintaxis, lèxic-semàntic i pragmàtica) i de la comunicació, així com les teories, processos i aspectes rellevants per a l'àrea de coneixement. Té com a finalitat conèixer i ser capaç d'avaluar el desenvolupament del llenguatge, i les seves modalitats oral i gestual, al llarg de la infància i l'adolescència, així com poblacions multilingües.

Aquesta assignatura té com a finalitat proporcionar al futur professional de la logopèdia una visió detallada dels aspectes rellevants sobre el desenvolupament del llenguatge i donar-li les bases de pràctiques i teòriques per detectar i avaluar els processos d'adquisició de la comunicació i el llenguatge en poblacions amb desenvolupament típic.

▪ L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

L'assignatura d'adquisició del llenguatge es troba dins la matèria bàsica de psicologia juntament amb la de psicologia evolutiva i neuropsicologia.

L'assignatura d'Adquisició del Llenguatge és una assignatura que dona a l'alumne els fonaments per a la interpretació de les propietats de la veu com a ona sonora i també per poder entendre i interpretar els paràmetres de les alteracions de l'audició. Aprofundeix en les característiques acústiques de la veu en el procés de la fonació però també en les particularitats de la percepció del so.

▪ CAMPS PROFESSIONALS EN QUÈ ES PROJECTA

▪ CONEIXEMENTS PREVIS

No es requereixen coneixements previs.

▪ INFORMACIÓ PRÈVIA A LA MATRÍCULA

Com a prova d'avaluació final, aquesta assignatura té un examen presencial obligatori.

▪ COMPETÈNCIES

Competències

CG1. Demostrar compromís amb la professió i els seus valors amb la millora de la pràctica, buscant excel·lència en l'atenció de les persones, les famílies i la comunitat.

CB1. Que els estudiants hagin demostrat tenir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general i que sol trobar-se a un nivell, que si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements que provenen de l'avantguarda del seu camp d'estudi

Competències transversals

T1. Actuar amb esperit i reflexió crítica davant el coneixement, en totes les seves dimensions mostrant inquietud intel·lectual, cultural i científica i amb compromís cap al rigor i la qualitat en l'exigència professional.

T7. Esdevenir l'actor principal del propi procés formatiu orientat cap a la millora personal i professional i, per adquirir una formació integral que permeti aprendre i conviure en un context de diversitat lingüística i amb realitats socials, culturals i econòmiques molt diverses.

Competències específiques

E1. Dissenyar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.

E2 - Explorar, avaluar, diagnosticar i emetre pronòstic d'evolució dels trastorns de la comunicació i el llenguatge des d'una perspectiva multidisciplinària, fundada en la capacitat d'interpretació de la història clínica pel que s'aplicaran els principis basats en la millor informació possible i en condicions de seguretat clínica.

E3. Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les en el conjunt de la informació.

E4. Dominar la terminologia que permeti interactuar eficaçment amb altres professionals.

E9. Comprendre els fonaments científics que sustenten la logopèdia i la seva evolució, valorant de forma crítica la terminologia, els assajos clínics i la metodologia pròpies de la recerca relacionada amb la logopèdia.

E14. Conèixer i ser capaç d'integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

▪ **RESULTATS D'APRENTATGE**

Identifica i integra els fonaments psicològics, psicolingüístics i neuropsicològics de la logopèdia.

Dedueix les implicacions del procés de desenvolupament evolutiu sobre el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

Describeix els processos i els canvis que caracteritzen cada una de les etapes del cicle vital amb la finalitat de poder portar a terme l'atenció logopèdica de manera apropiada.

Avalua de forma global els processos d'aprenentatge dut a terme d'acord a les planificacions i objectius plantejats i estableix mesures de millora individual.

Mostra una actitud de motivació i compromís per a la millora personal i professional.

Adquireix coneixements avançats i comprèn els aspectes teòrics i pràctics de psicologia i neuropsicologia de l'àmbit de la logopèdia.

▪ **CONTINGUTS**

Perspectives teòriques sobre l' adquisició del llenguatge

- Trets generals sobre l'adquisició del llenguatge
- Teoria de l'aprenentatge (conductisme)
- Teoria lingüística (innatisme)
- Teoria cognitiva (constructivisme)
- Teoria de la interacció social (sociointaccionisme)
- Connexionisme

Mètodes d'investigació en adquisició del llenguatge

- Mètodes per a mesurar les habilitats de percepció i comprensió del llenguatge
- Mètode de preferència de mirada
- Procediment d'habitució
- Tasques de discriminació AX i ABX
- Tasca d'assenyalament
- Tasca d'actuació
- Tècniques de processament en temps real: seguiment de la mirada, EEG i fMRI
- Mètodes per a mesurar les habilitats de producció del llenguatge
- Bases de les dades de producció espontània
- L'obtenció controlada de produccions
- Tasca d'imitació
- Tasca de facilitació

Bases comunicatives i lingüístiques

- Bases socials, perceptives i cognitives del desenvolupament del llenguatge i la comunicació
- Bases perceptives i motrius generals
- Bases perceptives específicament relacionades amb la parla
- Bases socials del llenguatge i la comunicació
- Les primeres conductes comunicatives: l'emergència de la comunicació intencional
- Les funcions comunicatives primerenques
- L'ús de la prosòdia per a transmetre intencions comunicatives
- El gest d'assenyalament
- La interacció infant-adult: les protoconverses; la parla adreçada als infants, i la contingència

Desenvolupament fonològic

- Desenvolupament de la producció fonològica abans de les primeres paraules
- Desenvolupament de la producció fonològica a partir de les primeres paraules
- L'adquisició del repertori fonètic
- L'adquisició del repertori sil·làbic
- Els processos de simplificació fonològica
- L'adquisició del repertori suprasegmental (entonació, ritme i accent)

Desenvolupament lèxic i semàntic

- Comprensió i producció dels primers mots
- Insight designatiu i explosió lèxica
- Característiques del significat dels primers mots
- Diferències individuals en el lèxic i el llenguatge inicial
- Adquisicions semàntiques "posteriors"

Desenvolupament de la morfologia i la sintaxi

- Fases en el desenvolupament morfosintàctic
- La qüestió de la productivitat de les emissions infantils
- Les etapes en el desenvolupament de la morfosintaxi
- Longitud mitjana de l' enunciat (LME o MLU)
- Les primeres combinacions de mots: la parla telegràfica
- Característiques de la parla telegràfica
- Significat relacional: primeres relacions semàntiques
- Models d'anàlisi sintàctica

- Cap a l'estructura sintàctica: expansions a partir de les primeres combinacions
- La seqüència d'adquisició dels morfemes
- Les modalitats oracionals: el desenvolupament de la negació i la interrogació
- Combinacions d'oracions: les oracions compostes
- Explicacions del desenvolupament de la morfologia i la sintaxi: "claus" per a l'aprenentatge
- Adquisicions sintàctiques "posteriors"

Desenvolupament de la pragmàtica

- Concepte i teories pragmàtiques
- Factors implicats en el desenvolupament de les habilitats pragmàtiques
- El paper dels aspectes estructurals del llenguatge i l'exposició a converses.
- Els factors cognitius: coherència central, funcions executives i teoria de la ment
- Desenvolupament dels components de la pragmàtica
- Desenvolupament de les habilitats conversacionals
- Desenvolupament de les actes comunicatius
- Desenvolupament de les habilitats de referència, implicatures lingüístiques, pressuposicions i desambiguació lèxica
- Llenguatge no-literal
- Desenvolupament de les habilitats metapragmàtiques

Desenvolupament del discurs

- Els desenvolupaments posteriors: més enllà de les habilitats lingüístiques bàsiques
- El desenvolupament del discurs
- Els discurs narratiu
- El desenvolupament dels mecanismes cohesius
- Els desenvolupament de l'estructura de la narració
- Gèneres i modalitats de producció del discurs
- Gèneres del discurs
- Modalitats de producció del discurs

Desenvolupament multimodal del gest i de la parla

- Gestos i parla formen part d'un mateix sistema
- Primeres fites de la percepció i producció multimodal
- El desenvolupament dels gestos manuals
- El gest d'assenyalar
- Els gestos icònics
- Els gestos rítmic o *beat gestures*
- Els gestos en relació al desenvolupament del llenguatge

Desenvolupament multilingüe

- Contextos multilingües
- Factors que incideixien en el desenvolupament multilingüe
- L'adquisició del llenguatge en infants multilingües
- Desenvolupament fonològic
- Desenvolupament lèxic
- Desenvolupament morfosintàctic

▪ CONSULTA DELS MATERIALS DE QUÈ DISPOSA L'ASSIGNATURA

Materials	Format
Vídeo al Cosmocaixa: Talking Brains	Audiovisual
Criterios para la redacción de textos académicos y profesionales: Rúbrica de la competencia de expresión escrita	Web
Entrevista a Susan Ebbels	Audiovisual
El desenvolupament del llenguatge i la comunicació	PDF

▪ **MATERIALS I EINES DE SUPORT**

Pepper J, Weitzman E. Hablando nos entendemos los dos. Toronto: The Hanen Centre; 2007.

Rondal J.A. El desarrollo del lenguaje. Barcelona: ISEP Universidad; 1999.

Abelló C, Ehlers C, Quintana L. Escenarios bilingües: el contacto de lenguas en el individuo y la Sociedad. Bern: Peter Lang Publishing Group; 2010.

Aguado G. El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial; 1995.

Bassols M.M. Les claus de la pragmàtica. Vic: Eumo; 2001.

Gracia M. Comunicación y lenguaje en primeras edades: intervención con familias. Lleida: Editorial Milenio; 2003.

Rondal J.A. La interacción adulto niño y la construcción del lenguaje. México: Trillas; 1990.

Serra M. La adquisición del lenguaje. Barcelona: Ariel; 2000.

Siguan M. Metodologia per a l'estudi del llenguatge infantil. Barcelona: Eumo; 1986.

Tuson A. Anàlisi de la conversa. Barcelona: Editorial Empúries; 1995.

▪ **INFORMACIONS SOBRE L'AVALUACIÓ A LA UVIC-UCC**

La Normativa acadèmica de la UVic-Ucc disposa que el procés d'avaluació es fonamenta en el treball personal de l'estudiant i pressuposa l'autenticitat de l'autoria i l'originalitat dels exercicis fets.

La manca d'originalitat en l'autoria o el mal ús de les condicions en què es fa l'avaluació de l'assignatura és una infracció que pot tenir conseqüències acadèmiques greus.

L'estudiant serà qualificat amb un suspens (D/0) si es detecta manca d'originalitat en l'autoria d'alguna activitat avaluable (pràctica, prova d'avaluació contínua (PAC) o final (PAF), o la que es defineixi al pla docent), sigui perquè ha utilitzat material o dispositius no autoritzats, sigui perquè ha copiat textualment d'internet, o ha copiat d'apunts, de materials, de manuals o d'articles (sense la citació corresponent), d'altres estudiants, o per qualsevol altra conducta irregular.

La qualificació de suspens (D/0) en les qualificacions finals d'avaluació contínua pot comportar l'obligació de fer l'examen presencial per a superar l'assignatura (si hi ha examen i si superar-lo és suficient per a superar l'assignatura segons indiqui el pla docent).

Quan aquesta mala conducta es produeixi durant la realització de les proves d'avaluació finals presencials, l'estudiant pot ser expulsat de l'aula, i l'examinador farà constar tots els elements i la informació relatius al cas.

D'altra banda, aquesta conducta pot donar lloc a la incoació d'un procediment disciplinari i l'aplicació, si escau, de la sanció que correspongui.

La UVic-Ucc habilitarà els mecanismes que consideri oportuns per a vetllar per la qualitat de les seves titulacions i garantir l'excel·lència i la qualitat del seu model educatiu.

- **CONSULTA DEL MODEL D'AVALUACIÓ**

Aquesta assignatura només es pot superar a partir de l'avaluació contínua (AC) i una prova de síntesi (PS). Per a fer la PS cal haver superat l'AC. La fórmula d'acreditació és: AC + PS